

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

19 de Primitiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

De Primitiis. Cap. 19.

Lib.3. Decret. Lib.3. in 6. tit. 13. Lib.3. Clement. tit. 9.

- 1 Primitia quid, & de more solvendi antiquo. *Witiani Rationale*
- 2 Res, ex quibus decima debentur.
- 3 Persona quae recipiant, & quae dent primitias.
- 4 De taxatione & modo primitiarum.
- 5 Finis & rationes primitiarum.

Res aliae, quae ad ecclesiastica iura pertinent, primitiae sunt reru. Primitia, est pars ex rebus, quae primitu nata vel collecta, Deo oblata, anteq. v. s. b. no. stris, quae eiusdem speciei sunt, deputatur. Fuit haec olim & nunc inter bonos religio, beneficium largitorumq. rerum oim Deum, munere aliquo primo, vt domiu honore & venerari. Nec tm apud eos, qui Dei veri habuerunt notitiam, sed & apud Ethnicos iure natura, & diuino primitiae soluta. Et prisci Romani, teste Plinio, li. 18. c. 1. non gustabant vina, aut nouas fruges, priusquam sacerdotes primitias libassent. Porphyrius quoq. notat, lib. 1. de v. s. b. no. stris, de abstinentia animal. primitias frugum ex omni antiquitate Deo fuisse oblatas. Cain obtulit de fructibus terrae munera Deo, & Abel de primogenitis gregis sui, & de ad. p. b. eoru. Gen. 4. Loqueret filius Israel, inquit Dominus ad Moysen, Exo. 25. vt tollat tibi primitias, ab omni homine, qui offert vltro neus, accipietis eas. Et iteru, Exo. 13. Sanctifica tibi omne primogenitu, quod aperit vulua in filis hominu, tam de hominib. quam iumentis, mea sunt. n. omnia. Alibi etiā, honora Dominu de tua substantia, & de primitiis omniu frugum tuaru da pauperibus. Prov. 3. Atq. in Deuter. c. 16. iubetur, vt deferantur sacerdotibus, & Levitis primitiae, in conspectu domini. Sicut & in lib. Numeroru, c. 5. omnes primitiae, quas deferunt filii Israel, ad sacerdotem pertinent, & quicquid in sanctuarium offerret a singulis, & vadit in manib. sacerdotis, ipsius erit. Et rursum, Exo. 23. primitias frugum terra deferes in domu domini. ¶ Considerabis ¶ itaq. hic res, personas, & modum primitiarum. Res, ex quibus offerri debebat primitiae, ponuntur Exod. 25. c. Ac praecipuae res sunt, fruges ois terrae, ex quib. primitia, vt dictu est, debentur & exiguntur, vt decima, c. reuerimini, 16. q. 1. Malach. 3. Primogenita oia porro animaliu hodie iure hoc primitiaru non praestantur. Et qui dabant, inquit D. Hierony. primitias animaliu, dabant vniu ex ducentis. D. Hier. in Exob. gl. 1. in c. 1. §. his itaq. 13. q. 1. Et si tot capita non haberent, secundu p. portionē eius numeri solvenda erāt primitia, in gl. c. 1. in verbo, in primitiis, de decimis ap. Greg. ¶ Persona ¶ porro, & quae dare debent primitias, & quae recipiunt, consideranda sunt: quae dare debent, sunt oēs quae res possident. Sic. ait dominus, ab omni homine qui offert vltro neus, accipietis eas, Exod. 25. Surtq. de praeepto primitiae, & eas retinentes excōmunicantur, c. praeter hoc, §. 1. 32. dist. Exo. 22. Levit. 27. Deut. c. 13. 12. Paral. 12. Num. 18. in duob. casibus, si cōsuetudo sit solvendi, & si ministri eius ecclesiae, cui debetur, indigent, & eas petunt: alias sunt de consilio, Ang. Claus. in summa in verb. primitia. n. 1. Sic. n. perpendo text. Exod. 1. ab omni homine, qui offert vltro neus, accipietis eas, Exo. 25. Sponanea namq. est ibi oblatio. Et si consuetudo sit, a tēporis initio, cuius non exiter memoria non solvendi, peti non possunt. Hier. Boubic. in c. 1. de deci. in si. Personae quib. debentur, sunt sacerdotes, Num. 5. can. 1. vers. oportet 16. q. 7. Et illi scil. cuius ecclesiae sint, qui offerunt, prepositi dantibus, qui pro eis, & pro reb. eoru preces offerunt domino, ca. 1. §. his itaq. 13. q. 1. ca. moderamine, ca. doctos. 16. q. 1. suat illi sacerdotes, parochi. Potissimū si alius praelatus, puta prior decimas & primitias iure aliquo non accipit, sed tm parte proventu nomine quotae a vicario perpetuo: nā si portio beneficii tm assignat vicario, ius primitiaru & decimarū est prioris, in quest. Tholo. 109. Aufrerius. Habent ecclesiasticae personae iure diuino, primitias & decimas loco praedioru, quae eo iure nō habent, Deut. 10. sed humano, secundū gl. in l. si. §. patrimonioru sunt aut in verb. pontifex, de munib. Honor. ¶ Quare ¶ primitiae & decimae in solis ecclesiaru bonis numerantur praecipuae, c. c. assisa, c. 13. de ver. sig. Apud Ethnicos primitiae olim ad statuas Mercurii in viis collocabantur, quas viatores ederent, vt ait Suidas in verbo §. equior. Modus & taxatio primitiarum in iure canonico non definitur, & proinde vel ad consuetudinem, vel ad arbitrium praestantium recurrendum est, D. Thomas, in secunda secunda, qu. 9. 86. art. 4. Innoc. in c. 1. de decimis. Quamquam enim ab Hebraeorum traditione D. Hieronymus in Ezechielem dicat, eum definitum ad cohēbendam sacerdotum auaritiam: olim qui plurimum dabant, quadragesimam rei parte nomine primitiarum dedisse: qui autem minimum, supra quadragesimam vsque ad sexagesimam, in c. 1. §. final. de decim. Paruum

tamen primitiarum fuisse quātitatem iura testantur. Idcirco primum loci consuetudo sequenda: deinceps, secundum caput 1. de decimis. Nec plus quadragesima petere potest sacerdos, nec minus sexagesima laicus offerre. Erit & consuetudo quoque locorum vicinorum inspicienda, c. cum olim, de consuetud. ca. catholica, 11. dist. can. illa, & cap. 1. 1. 2. dist. c. ex parte, c. super eo, de censib. vt indicatum refert Boetius, qui & late querit & disputat quorū actus sufficiant ad hanc consuetudinem, Boer. decis. 236. nume. 5. & in fine. In modo etiam primitiarum agrorum, illud obseruatur, vt sacerdos, seu curio statim fructibus maturis non teneatur primitias accipere, sed nouem diebus debeant esse apud matrem, id est, in spica, quae est mater grani, gl. in l. stipulatio ista, §. 8. §. inter certam, in verbo, in certamque, de ver. obl. Sicut in decimis & primitiis agrorum & vitulorum, tempus in solutione expectandum, si velit sacerdos, vt tamdiu sint apud matrem quamdiu periculum est si separarentur, perituros, Oldrad. consil. 236. incipit circa propositam questionem est attendendum, Boer. decis. 136. num. 2. Praestanda itaque erunt secundum eam normam, vel animaduertendum, si quae data curionibus pro primitiis redimendis: Licet enim non secus, quam Deo oblata, primogenita a sacerdotibus redimi poterant, Exod. 13. & decima, Levit. c. 27. ¶ Primitiarum ¶ autem fit praestatio, vt Deo tanquam domino & auctori & largitori ex oblatione illa honorem debitum protestemur: dehinc vt eius ministris necessaria suppeditentur, vt quae iis, a quibus sacramenta percipimus, nos quoque temporalia sponte rependamus, vt in decimis latius, & ex superioribus proxime probatis liquet.

De Decimis. Cap. 20.

Lib.3. Decretal. Lib.3. in Sex. tit. 13. Lib.3. Clement. tit. 9. *Witiani Rationale*

- 1 Decima quid.
- 2 Decima, aut profana, aut ecclesiastica: item de decimis profanis tituli iure diuersi.
- 3 Decima ecclesiastica quatuor generis. Et de decimis a principibus secularibus a beneficio exactis. De Saladina & aliis ad liberandam terram sanctam indultis, & qui illis restiterunt.
- 4 Decima ecclesiastica a Clodoueo nobilibus quibusdam concessa in beneficium seu fundum.
- 5 Carolus Pulcer denegauit decimas ecclesiarum Ioanni 23. summi pontif. ob bellum in Ludouicum Barbarum: postea concessit.
- 6 Concessa Carolo V. Regi Gall. a Petro Luna.
- 7 Imposuit aliquando Bonifacius 8. vniuersis Ecclesiis Italiae.
- 8 Dubitatur num haec decima iure exigatur ab Ecclesiis.
- 9 Bonifacii constitutio de exigendis decimis, & de eodem concilio Vniuersali.
- 10 Quae beneficia immunita sint a solutione decimarum Ecclesiasticarum principibus concessarum.
- 11 Quae beneficia contribuunt huic decima.
- 12 Exactio harum decimarum inter Ethnicos aliquando.

Nemo, vt opinor, ignorat, numeri nomen decimum dici, videlicet decimam alicuius rei partem: & proinde vim in nomine non faciam. ¶ Sed ¶ distinguam decimam, quae penditur superioribus, in profanam, & ecclesiasticam. Decima profana, fuit species quaedam tributū aliquando a quibusdam dominis rerum impositū, veluti Pysistratus Tyrannus agrorum decimas ab Atheniensibus exegit. Quod innuit Suidas, in verb. ἡ σφάρακτος, & c. dum scribit de origine prouerbii illius, ἡ σφάρακτος ποσειδων ἀπὸ τῆς ἀγῶν. Etiam Sphacelli dant immunitatē. Tradit enim in de emanasse, quod ferant Pysistratum, qui decimam agrorum ab Atheniensibus exigebat, transeuntem aliquando senem rupes & saxosa loca excolentem interrogasse, quos inde fructus caperet, illum autem dolores & fatigationes respondisse: tuncque eius liberatae admiratū, decimae immunitatem ei concessisse, atque ex eo Athenienses hoc prouerbium vltropasse. Samuel iura regis populo Israeli regem petenti praedicens, inter cetera hoc adiecit, 1. Reg. cap. 8. sed & sereget vestras, & vinearum redditus ad decimabit, vt det Eunuchis & famulis suis. Narrat Plutarchus Hermaficos ad decimare solitos Romanos, donec Hercules ab eo tributo eos liberauit, Plutarchus problem. 17. Cypellus Corinthius, quum Ioui vouisset, si dominus foret ciuitatis, se omnia quaecunque essent Corinthiis dicaturum, eos quaecunque haberent iussit describere. Deinde a singulis, vbi ad hunc modum descripta habuit, decimam partem accepit. Reliquis autem partibus eos ad lucrum exerceri iussit: tum anno vertente eandem rationem seruauit. Ita decem annorum spatio contigit, vt & ille haberet omnia, quaecunque sacrasset, & alla Corinthii, quae adepti